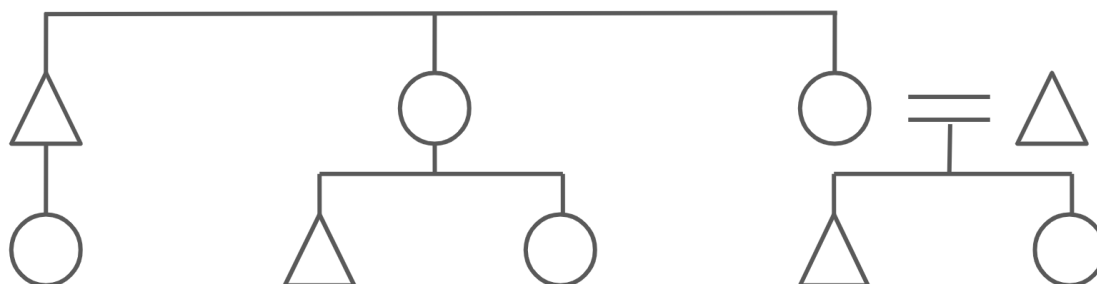
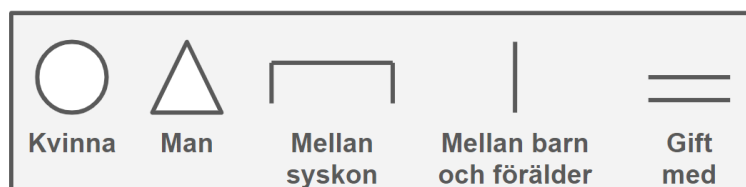

Uppgift 1: Māori (20 poäng)

Māori är ett polynesiskt språk som talas av ungefär 150 000 personer i Nya Zeeland. Nedan visas ett släkträd för en māorifamilj där namnet på medlemmarna suddats ut. I figuren gäller, att ju längre en medlem är till vänster, desto äldre är den jämfört med medlemmarna i samma generation.

Dessutom ges nedan några påståenden från fyra av familjemedlemmarna, som först introducerar sig själva och sedan berättar, från sina egna perspektiv, vilka några i familjen är.

1. *Ko Moana ahau. Ko Ari toku tāne. Ko Ahere toku tuakana. Ko Koa toku tungane. Ko Nikau toku tama. Ko Kaia toku tamahine.*
2. *Ko Nikau ahau. Ko Kiwa toku tuakana. Ko Kahu toku tuahine. Ko Kaia toku tuahine. Ko Ari toku pāpā. Ko Koa toku pāpā.*
3. *Ko Hauku ahau. Ko Kaia toku tuakana. Ko Kahu toku teina. Ko Ahere toku māmā. Ko Nikau toku tungane.*
4. *Ko Kahu ahau. Ko Hauku toku teina. Ko Moana toku māmā. Ko Kaia toku teina. Ko Koa toku pāpā. Ko Ahere toku māmā.*

Uppgiften har tre deluppgifter:

- (a) Skriv ner namnet på de tre flickorna i åldersordning (äldst först).
  - (b) Matcha de 9 namnen med de 9 personerna i släkträdet.
  - (c) Fyll i vad som ska stå i luckorna (i)-(vi) nedan.
5. *Ko Kiwa ahau. Ko Nikau toku teina. Ko Kahu toku (i). Ko Koa toku (ii).*
  6. *Ko Ahere ahau. Ko Moana toku (iii). Ko Nikau toku (iv).*
  7. *Ko Ari ahau. Ko Moana toku (v). Ko Kaia toku (vi).*

—Joakim Colpier

Uppgift 2: Ndebele (15 poäng)

Nedan ges 12 meningar på ndebele tillsammans med deras svenska översättningar.

1. <i>Isothamlilo sigeca amapintshisi.</i>	Människan skär persikorna.
2. <i>Umama ubulala amawuwu.</i>	Mamma dödar kackerlackor.
3. <i>Izothamlilo zixotsha idonki.</i>	Människorna jagar en åsna.
4. <i>Izilwane zixotshe idonki.</i>	Lejonen jagade en åsna.
5. <i>Ubaba uthenge indlu.</i>	Pappa köpte ett hus.
6. <i>Ugogo uthengele abantwana iziwiji.</i>	Mormor köpte godis åt barnen.
7. <i>Ubaba uthengela indlu ipenda.</i>	Pappa köper färg till huset.
8. <i>Isiwiji sidliwa nguThabo.</i>	En godis blir äten av Thabo.
9. <i>Amapintshisi agecwa nguPhitha.</i>	Persikorna blir skurna av Peter.
10. <i>Idonki ixotshwe nguThabo.</i>	Åsnan blev jagad av Thabo.
11. <i>UKuthula udle isitshwala.</i>	Kuthula åt polenta.
12. <i>UThabo ubale ibhukhu.</i>	Thabo läste boken.

Översätt till svenska:

13. *Isilwane sidla iziwiji.*
14. *Iwuwu ixotshwa ngumama.*
15. *Ipenda ithengwe nguPhitha.*

Översätt till ndebele:

16. Persikan blev äten av pappa.
17. Åsnan köper polenta.
18. Mamma läser boken för barnen.

Ndebele är ett bantuspråk som främst talas i Zimbabwe och som tillhör språkgruppen Nguni. Det är nära besläktat med zulu, då det härstammar från ett zulufolk som emigrerade från Sydafrika och kom till Zimbabwe.

Polenta är en tjock majsgröt gjord på grovmalen majs.

—Filippa Fritzh & Åke Wettergren

Uppgift 3: Lettiska (10 poäng)

Nedan ges 20 ord på lettiska och deras översättningar till svenska. Två av de svenska orden har två olika motsvarigheter på lettiska.

1. <i>automašīna</i>	a. bil
2. <i>autoosta</i>	b. busstation
3. <i>bruņucepure</i>	c. fiskare
4. <i>bruņinieks</i>	d. fiskebåt
5. <i>gaisa</i>	e. fiskehamn
6. <i>gaisakuģis</i>	f. flygplan
7. <i>jūrnieks</i>	g. flygplats
8. <i>jūrmala</i>	h. hamnarbetare
9. <i>kuģinieks</i>	i. hjälm
10. <i>lidmašīna</i>	j. jordgubbe
11. <i>lidosta</i>	k. luft
12. <i>mežmala</i>	l. riddare
13. <i>meža rupucis</i>	m. sjöman
14. <i>meža strādnieks</i>	n. skogsbryn
15. <i>meža zemenes</i>	o. skogshuggare
16. <i>osta strādnieks</i>	p. skogspadda
17. <i>zemenes</i>	q. smultron
18. <i>zvejas osta</i>	r. strand
19. <i>zvejas kuģis</i>	
20. <i>zvejnieks</i>	

Para ihop ordgrupperna på lettiska med sina korrekta översättningar.

Översätt till svenska:

21. *strādnieks*
22. *bruņurupucis*

Översätt till lettiska:

23. hamn
24. hattmakare

—Åke Wettergren

Uppgift 4: Fornslaviska (20 poäng)

Fornslaviska är det språk som alla slaviska språk (polska, tjeckiska, ryska m.fl.) utvecklades från. Det tros ha talats i områdena kring nuvarande Ukraina, Ungern och södra Polen mellan ca 500 f.kr. och 300 e.kr. Eftersom i princip ingen fornslaviska finns bevarad i skrift har man varit tvungen att rekonstruera språket utifrån det man vet om språken som fornslaviskan delade upp sig i. Nedan ges ett antal rekonstruerade ord på fornslaviska, deras ungefärliga betydelse samt fonetisk transkription av orden de givit upphov till på polska, tjeckiska och ryska, men vissa ord saknas.

Fornslaviska	Betydelse	Polska	Tjeckiska	Ryska
rĕdъ	rad (NOM SG)	zɔnt	ra:t	rʲat
rĕdæ	rad (LOK SG)	ʼzɛɲdʒɛ	ʼra:ʃɛ	rʲædʲe
lāsъ	skog (NOM SG)	las	les	lʲes
lāsæ	skog (LOK SG)	ʼlɛɕɛ	ʼlɛsɛ	ʼlʲesʲe
mŏžъ	man (NOM SG)	mɔʒ	muʃ	muʒ
mŏža	man (GEN SG)	ʼmɛʒa	ʼmuʒɛ	ʼmuʒə
lědъ	is (NOM SG)	lut	let	lʲet
lědu	is (GEN SG)	ʼlɔdu	ʼlɛdu	a.
mĕso	kött (NOM SG)	ʼmjɛʃsɔ	ʼmaso	ʼmʲasə
mĕsъ	kött (GEN PL)	b.	mas	mʲas
blŏdъ	påhitt (NOM SG)	bwɔnt	blut	bʲut
blŏda	påhitt (GEN SG)	c.	d.	ʼbʲudə
mæsto	plats (NOM SG)	ʼmjastɔ	ʼmɲɛsto	ʼmʲestə
mæstæ	plats (LOK SG)	ʼmjɛɕɕɛ	ʼmɲɛsɕɛ	ʼmʲesʲtʲe
kvætъ	färg (NOM SG)	kʃat	kvjet	ʼtʃvʲet
kvætæ	färg (LOK SG)	ʼkʃɛɕɛ	e.	ʼtʃvʲetʲe
svætъ	ljus (NOM SG)	ɕʃat	svjet	svʲet
svætæ	ljus (GEN SG)	ʼɕʃata	ʼsvjɛta	ʼsvʲetə
kŏrlʼъ	kung (NOM SG)	krul	kra:l	kərolʲ
kŏrlʼà	kung (GEN SG)	f.	ʼkra:lɛ	kəreʲlʲa
læto	sommar (NOM SG)	ʼlatɔ	ʼlɛ:to	ʼlʲetə
lætæ	sommar (LOK SG)	ʼlɛɕɛ	ʼlɛ:ɕɛ	ʼlʲetʲe
lādъ	ordning (NOM SG)	wat	lat	lat
lādæ	ordning (LOK SG)	ʼwadʒɛ	g.	ʼladʲe
golva	huvud (NOM SG)	ʼgwɔva	ʼɦlava	gəɦʲva
golvæ	huvud (LOK SG)	ʼgwɔvjɛ	ʼɦlavjɛ	h.
bŏrъ	barrträd (NOM SG)	bur	bor	bor
ború	barrträd (LOK SG)	i.	ʼboru	bəru
pĕtā	häl (NOM SG)	ʼpjɛnta	ʼpata	pʲʲta
pĕtъ	häl (GEN PL)	j.	pat	pʲat
pŏlzъ	släde (NOM SG)	pwus	plas	ʼpɔɫəs
pŏlzæ	släde (LOK SG)	ʼpwɔʒɛ	k.	ʼpɔɫɛʲe

Uppgift 1. Orden a-i har exkluderats ur tabellen eftersom de nutida formerna har påverkats av analogi och därför inte utvecklats regelbundet. Hur skulle de ha sett ut om de hade utvecklats regelbundet? Utöver de exkluderade formerna har orden ovan utvecklats helt regelbundet, med ett undantag: Vokallängden på tjeckiska är i princip omöjlig att förutspå, varför den genomgående kommer att ignoreras i rättningen av det här problemet.

Uppgift 2. Fyll i orden som saknas i tabellen nedan under antagandet att de utvecklats regelbundet. Om du är osäker, förklara varför:

FS	Betydelse	Pl.	Tj.	Ry.
l.	honung (NOM SG)	m.	met	n.
o.	honung (GEN SG)	p.	q.	m'edø
mòrzъ	frost (NOM SG)	r.	s.	m'eros
mòrzæ	frost (LOK SG)	t.	u.	v.
vôrgъ	fiende (NOM SG)	w.	x.	y.
z.	väg (NOM SG)	aa.	ab.	də'rogə
ac.	rör (NOM SG)	ad.	ae.	trō'ba
af.	rör (GEN PL)	trōmp	ag.	ah.
røkà	hand (NOM SG)	ai.	aj.	ak.
al.	period (LOK SG)	am.	pořε	an.
ao.	drag (NOM SG)	ṭcōŋk	ap.	aq.
ar.	huvud (GEN PL)	as.	at.	au.

Uppgift 3. Förklara varför vokalen i ryskans [pʲætʲ] (från fornslaviskans **рѣтъ** 'fem'), är [æ] och inte [a].

I och med att fornslaviska är ett rekonstruerat språk vet man inte exakt hur dess ljud lät, varför jag har valt att använda en etablerad fonemisk transkription, med undantaget att det ljud som vanligtvis skrivs ⟨ě⟩ här skrivs ⟨æ⟩ för att undvika staplade diakritiska tecken. I denna transkription används makron ⟨ō⟩ för lång vokal utan markerad tonaccent, ogonek ⟨q⟩ för nasaliserad vokal, och cirkumflex ⟨ô⟩, tilde ⟨õ⟩ samt akut ⟨ó⟩, grav ⟨ò⟩ och dubbel grav ⟨ö⟩ accent indikerar olika typer av tonaccent. Bokstäverna ⟨ѣ⟩ och ⟨ѥ⟩ står för mycket kort [i]- respektive [u]-ljud, ⟨l'⟩ betecknar den palataliserade versionen av ⟨l⟩, och ⟨ž⟩ betecknar ett ljud som troligen var något i stil med [ʒ]. Tillsammans med de ungefärliga betydelserna av orden i det här problemet anges även kasus (NOM/GEN/LOK står för nominativ/genitiv/lokativ) och numerus (SG/PL står för singular/plural) för varje ordform.

—Emil Ingelsten